

Az egyetem mint szocializációs színtér

Campus-lét a Debreceni Egyetemen

Műhelykonferencia

Debrecen, 2010. december 3.

Szabó Ildikó

DE Szociológia és Szociálpolitika Tanszék

A campus világa I.

- A Campus-lét kutatása a Debreceni Egyetemen (OTKA K 81858)
 - Magyarországon kevéssé kutatják a hallgatói szocializációt
 - Különleges életszakasz és élethelyzet:
 - nyitott életpályák,
 - Nyitott élettörténetek,
 - Nyitott karriertörténetek
 - A későbbi életszakaszt befolyásoló
 - tudástőke megalapozása,
 - Kapcsolati tőke kiépítése
-

A campus világa II.

- Különleges kutatási lehetőségek
 - Oktatók és hallgatók közös kutatómunkája
 - A szakmai és a tapasztalati tudás összekapcsolódásának lehetősége
 - Módszertani sokszínűség (kvantitatív és kvalitatív módszerek)
 - A mikro-, a mezzo- és a makroszintű elemzések összekapcsolódása
 - A campus világa mint társadalmi és társas laboratórium
-

Az egyetem mint társadalmi és társas laboratórium

- Egyetemi csoportok:
 - Oktatók
 - Hallgatók
 - Az egyetem intézményrendszerének apparátusa
 - HÖK
 - Egyetemi kiscsoportok:
 - Szakok szerinti közösségek
 - Szakmai tudásközösségek
 - Az egyetemi főtevékenységen kívüli tevékenységek mentén szerveződő közösségek
 - Magánkapcsolatok (kollégium, albérlés, baráti és párkapcsolatok)
-

Az egyetem mint szocializációs színtér

- ❑ Szakmai és tudományos szocializáció
 - ❑ Pályaszocializáció
 - ❑ Csoportszocializáció
 - ❑ Kulturális szocializáció (életstílus, életforma, identitás, élettervezés)
 - ❑ A leendő társadalmi pozíció anticipálása (társadalmi elit-szerepek, generációs tudat, kapcsolati tőkék)
-

Az egyetemi szocializációt befolyásoló tényezők I.

- Az értelmiség fogalmának átalakulása
 - A felsőoktatás tömegessé válásával
 - az egyetemi szocializáció funkciói átalakulóban vannak (tudósképzés, szakalkalmazotti képzés, a szakok közötti átjárhatóság lehetőségei)
 - az elitképzés funkciója egy szinttel feljebb tolódott (doktori iskolák)
 - A hallgatók társadalmi összetétele átalakult
-

Az egyetemi szocializációt befolyásoló tényezők II.

- Az egyetemi szocializáció párhuzamosan zajlik az egyetemen kívüli szocializációval
 - A hallgatók egy része dolgozik → a munka világára való egyetemi szocializáció mellett az egyetemen kívüli térben is zajlik munkaszocializáció
 - Együttesen érvényesül az egyetemi főtevékenységek és az extrakurrikuláris tevékenységek / források szocializációs hatása
-

Egyetemi szocializáció: kétirányú folyamat I.

- Az intézmény törekvései
 - Bürokratikus törekvések: szabályok, kimeneti törekvések (diplomák)
 - Szakmai, akadémiai, tudástranszfer-törekvések
 - A folyamatok, „közlekedések” szabályozására irányuló törekvések
 - Magatartási, cselekvési, gondolkodási minták, érintkezési formák, konfliktuskezelési technikák közvetítése
 - Az egyetemi hatalmi viszonyok (oktatók / hallgatók, intézmény / hallgatók) recepciójának befolyásolására irányuló törekvések
-

Egyetemi szocializáció: kétirányú folyamat II.

- A hallgatók válaszreakciói
 - Elvárásaik a képzés, a tudás, az intézmény, a szolgáltatások, a piacképes diploma iránt
 - Elvárásaik az egyetem extrakurrikurális kínálata iránt
 - A hallgatói válaszreakciók visszacsatolása
 - Szakmai, képzési kapcsolatokban
 - Szervezeti, bürokratikus kapcsolatokban
 - Extrakurrikurális kapcsolatokban
-

Szakmai szocializáció I.

- A tanulmányi normák változása és szakonkénti sokszínűsége
 - Az egyetemi szakmai (akadémiai) közösségek nyitottsága / zártsága a hallgatók előtt
 - A hallgatók és az oktatók szakmai együttműködése → van-e erre lehetőség?
 - Van-e közös cselekvési tér?
 - Az egyetemi szakmai közösségek hatása az új szakmai nemzedékekre
-

Szakmai szocializáció II.

- ❑ Egymástól nagyon különböző professzió- és karrierminták
 - ❑ Az egyes szakok, illetve az egyes tanszékek izoláltsága / integráltsága
 - ❑ Mennyire készít fel az egyetemi szakmai szocializáció a várható nehézségekre, konfliktusokra, problémákra?
 - ❑ Milyen konfliktuskezelési mintákat kínál az egyetem a
-

Csoportszocializáció I.

- A Campus-lét: csoportkultúrák rendszere
 - Az egyetemisták csoportvilágát szervező tényezők
 - Informális és baráti kapcsolatok
 - Szakmai és hallgatói identitás
 - Képzéshez kapcsolódó és extrakurrikurális tevékenységek
 - Politikai preferenciák, értékek és eszmék
 - Vallási identitások
 - Kulturális identitások
 - Állampolgári kultúra
 - Elitkultúra, politikai kultúra
-

Csoportszocializáció II.

- Többes csoporttagság
 - Formális és informális csoportok rendszere:
 - egyesekben tagok,
 - másokban nem
 - Folyamatosan változó világ – adaptációs kényszerek
 - Individualizáció
 - A csoportviszonyok átalakulása:
 - hálózati csoportok és kultúrák
 - valóságos csoportok és kultúrák
 - virtuális csoportok és kultúrák
-

Csoportszocializáció III.

- Az egyetemi szocializációban intenzív kortársi szocializációs hatások érvényesülnek
 - Kultúrák közötti közlekedések
 - Különböző kultúrák jelenléte az egyetemi és az egyetemen kívüli térben
 - Személyes mobilitás révén megismert kultúrák (utazások, ösztöndíjak, konferenciák, csereprogramok)
 - A virtuális térben megismert kultúrák
-

Csoportszocializáció IV.

- Kapcsolati tőke → későbbi hasznosíthatóság
 - Élettörténeti döntések → párkapcsolatok
 - Értékrendek, magatartási minták kikristályosodása
 - Közösségi élmények: közös gondolkodásmód, közös jelentések, szimbólumok, csoportmeghatározások, kategorizációk
-

Állampolgári szocializáció I.

- Konfliktusok, konfliktuskezelési minták és technikák megtanulása
 - Oktató – hallgató
 - Hallgató – hallgató
 - Hallgató – intézmény
 - Hatalmi viszonyok, hierarchiák reprezentációja
 - Érdekvédelmi szocializáció
 - A HÖK-höz való viszony
 - Egyéb szervezeti érdekvédelem
 - Informális érdekvédelem
-

Állampolgári szocializáció II.

- A szakmai (akadémiai) közösség szocializációs hatása
 - morálisan
 - a szakmai éthosz tekintetében
 - a demokratikus / autokratikus viszonyok tekintetében
 - az érdekvérvényesítés mintájaként
 - A formális és a nem formális egyetemi intézményekbe vetett bizalom
 - A részvétel, a közjó, a közélet, a közérdek, a közbizalom mintái
-

Állampolgári szocializáció III.

- Versengés és együttműködés
 - Állampolgári magatartási minták
 - a szolidaritással kapcsolatos minták
 - az autonómia, a szabadság mintái
 - a kritikusság mintái
 - a tolerancia mintái
-

Kulturális szocializáció I.

- Van-e közös nyelv az oktatók, az adminisztratív egyetemi szervezet, a HÖK és a hallgatók között?
 - Értik-e egymás kulturális kódjait?
 - Vannak-e közös kulturális elemek azok között a csoportok között, amelyekbe a hallgatók tartoznak?
-

Kulturális szocializáció II.

- ❑ Milyen nyomot hagynak a campus világán a mostani egyetemi hallgatók?
 - ❑ Milyen nyomot hagynak életükben azok a csoportkultúrák, amelyekkel itt találkoznak?
 - ❑ Milyen nyomot hagynak az ifjúsági kultúrán a mostani egyetemi hallgatók?
 - ❑ Milyen kulturális tőketípusokra tesznek szert az egyetem szocializációs terében?
-

Köszönöm a figyelmet!

szabil46@gmail.com